

Maria-Mercè Marçal: «M'ha marcat més ser dona i de nació oprimida que la classe baixa»

Tinc força consciència dels propis defectes i la meva gran por és que els crítics els descobreixin

Maria-Mercè Marçal (1952-1998). Foto: Rafael Vargas

1. Dels condicionants amb què vaig néixer -ser dona, de classe baixa i nació oprimida-, els que m'han marcat més són dona i de nació oprimida. La classe baixa indica el meu origen, però actualment soc funcionària i el terme de classe ha quedat molt desdibuixat. De la classe baixa em queda el fet de ser d'esquerres.

2. Ser dona i tenir una llengua en situació precària són dues coses que s'assemblen molt. La situació de la llengua em serveix de metàfora per parlar de la dona. Des de fora hi ha la mateixa incomprensió. A Madrid no entenen el problema del català de la mateixa manera que alguns homes no entenen les reivindicacions feministes d'avui. Formalment són situacions resoltes, però a la

pràctica és una altra història.

3. El marc formal de la poesia és un obstacle amb el qual barallar-me, i en la baralla surten coses que potser no sortirien.

4. Hi ha un primer moment en què sembla que et vingui un vers donat, no saps ben bé com, però després cal un treball. Per a mi és molt important la diferència entre espontaneïtat i sinceritat. Allò que és espontani moltes vegades és el menys sincer.

5. Sempre tinc la sensació que no he acabat de dir el que volia dir. Penso que això és bastant inevitable en qualsevol obra literària. Amb la poesia m'ha passat menys que amb aquesta novel·la [*La passió segons Renée Vivien*, l'única que va escriure], potser perquè els poemes són més abastables, ja que en el meu cas van molt lligats a vivències i experiències.

6. A l'hora d'escriure tinc un cert prejudici enfront de la novel·la clàssica, que dona una sensació de món acabat. La il·lusió de totalitat em sembla bé en altres escriptors, però jo no m'hi veig, potser perquè la poesia també dona una visió de la realitat una mica fragmentària.

7. He notat que en el món del llibre és molt diferent fer de poeta que fer de novel·lista. Tinc sis llibres de poesia publicats, i de cop em tracten com si no hagués escrit mai res i aquest fos el meu primer llibre. Em demanen si faré més novel·les, em donen a entendre que no puc deixar la narrativa ara que m'he encarrilat pel bon camí.

8. Els premis literaris s'han de relativitzar: no ens els hem de creure gaire, ni en positiu ni en negatiu. El meu primer llibre, *Cau de llunes*, el vaig presentar als Octubre i va passar desapercebut, i en canvi el mateix llibre va guanyar el Carles Riba. Això em va servir per aprendre a relativitzar-ho tot ja de bon principi.

9. No m'ha passat mai una cosa que és alhora un desig i un temor secret: que algú, en una crítica d'un llibre meu, em digui tots els defectes que jo veig que té l'obra. Tinc força consciència dels propis defectes -les tares semisecretes, que deia en Carner- i la meva gran por és que els descobreixin.

10. L'etiqueta "intel·lectual del feminisme" no em molesta especialment. Intel·lectual és una paraula que no m'agrada, però suposo que ho dec ser. I no és cap secret que soc feminista.

11. Soc partidària de contestar que sí, que existeix una literatura de dones, gairebé per una raó política. Normalment, quan es parla de literatura, sembla que sigui secundari si hi ha dones o no. Si es fa una antologia de poesia catalana del segle XX, hi fiquen uns quants senyors i potser, amb sort, una senyora. Ser dona significa tenir un punt de vista diferent. Tenim un cos diferent, una història diferent i una situació objectivament diferent. Com més a fons intenti anar una literatura, més reflectirà aquest fet diferencial. Sovint el que es presenta com a literatura és només una part de la literatura, la que fan els homes. No hem de posar etiquetes a la literatura femenina, soc radicalment contrària a limitar. Tota literatura feta per una dona és literatura femenina, està feta des d'un punt de partida diferent.

12. No soc grafòmana i no em preocupa excessivament estar temps sense escriure i menys encara sense publicar. Estic en contra d'aquesta idea, tan marcada per la pressió dels mitjans de comunicació i pel mercat, que cal estar sempre present.

13. Quan fas poesia el tema de les vendes sempre és un a més a més. Això fa que escriure sigui una cosa més gratuïta, i m'agrada. En un món com el nostre, tan condicionat pel mercat, les coses gratuïtes tenen la seva gràcia.

14. És molt curiós, i m'agradaria tenir-lo més analitzat, l'estrany *proteccionisme* cap a la meva persona, o cap a la meva imatge [ho deia perquè els crítics es resistien a parlar clarament del

lesbianisme en la seva obra], fins a forçar interpretacions de poemes d'una forma increïble. Pura miopia o voluntat de neutralització d'un discurs dissonant? El pitjor de tot plegat és com aquest fet interfereix amb les teves pròpies pors, la pròpia automoderació, l'autocensura. Com contribueix, en definitiva, si no a l'emudiment de l'experiència [lèsbica], sí a la perpetuació de la sordesa social. A la invisibilitat, si no a la inexistència.

Declaracions extretes de l'entrevista feta per Eva Piquer i publicada al suplement Cultura de l'Avui el 26 de gener del 1995, així com dels següents articles: «Cremallera de carn», Eva Piquer, Avui, 27 d'abril del 2000; «Reviu la Marçal assagista»: Eva Piquer, Avui, 5 de maig del 2004; «Maria-Mercè Marçal diu que està preparant un nou llibre de poemes», Pere Puig, El Punt, 11 de gener de 1995.